

skrbé za to, da se povrne med nje stari in pošténí duh veselja, odpravi pa se izmed njih grdi in surovi duh razposajenosti. Mati mu je iz večine pijanost, a hči sramóta, če še ni — ječa.

Bog zna, da privoščimo našim mladim ljudem veselje, obilo veselja ali to se ne kaže v divjem razsajanju ali umazanem popevanju. Pridne roke pa pošteno srce podaja se lepo dekletu ali tudi mladenču ni na škodo.

Govor g. Bož. Raiča v državnem zboru

dne 19. marca t. l.

(Dalje.)

Slovenski poslanec vitez dr. Tonkli je vprašal letos v seji budgetnega odseka naučnega ministra, kaj da misli storiti zastran teh dveh resolucij. Odgovor vrhovne učilniške oblasti me je zelo potlačil. Usojam si tukaj še enkrat v polnem številu slavnega državnega sveta vprašati c. kr. naučno ministerstvo, ali misli slavno ministerstvo isto vpeljati na srednjih šolah in učiteljskih v deželah, kjer Slovenci stanujejo, za učence slovenskega maternega jezika, ta jezik za učni jezik v smislu poprej navedenih državnih sklepov in XIX. člana državne postave? Določen odgovor, ki ne bode nakiten s splošnjimi izrazi: „ako se bode dalo“, „ako bode mogoče“, bode me vodil pri svojem daljšem postopanju v tem slavnem zboru.

Naše ljudske šole so na nenaravnem in nepostavnem stališču, to so naredili naši narodni nasprotniki v soglasju s slavno vlado.

Po § 1. državne postave leta 1869 je ljudski šoli namen tako-le izražen: Ljudska šola ima nalog, otroke npravno-versko vzgojevati, razvijati njih dušne zmožnosti, podati jim vednosti in ročnost potrebnih za nadaljevalno vzobražbo v življenji in staviti podlago, da se vzobražé vrli ljudje in članovi občinstva.

Naši južni bratje Hrvatje imajo zgoli hrvaške šole, Nemci zgoli nemške, to pa brez družega deželnega jezika in tesno pri naši meji; na laških Tiroljih imajo zgoli laške šole brez postranske priklade. Ko bi se ravnali po postavi, poslušali pedagogiko in jasno pamet, morali bi to dobroto privoščiti tudi Slovincem.

Koliko pa moči natezujejo, da bi razširili po mogočnosti nemški poduk po naših ljudskih šolah, da na kvar maternemu jeziku vpeljujejo nemški jezik v ljudsko šolo, kar se je, žalibog, zgodilo na mnogih ljudskih šolah!

Kdo pa so tisti, ki zahtevajo in črnijo to pogubljivo šušmarjenje ter je pospešujejo? Največ vladni organi, kakor na Štajerskem deželni šolski svet, deželna šolska nadzornika, okrajni šolski nadzorniki, okrajni glavarji kot predsedniki okrajnih šolskih svetov. Tem se pridruži na Štajerskem še nemški deželni odbor.

Slovencev je na Štajerskem 467.000 duš

in nimajo zastopnika v deželnem odboru, po številu prebivalcev bi morali imeti dva.

Tudi profesorji in posamezni vrinjenci, ki so se na Štajersko naselili in tu vdomačili, so tisti, ki ne poznajo ne slovenskega ljudstva, ne njegovega jezika.

Vsi ti ravno navedeni in še drugi nasprotniki, izvzemši rečene, bi ne mogli odgovora dati o slovenskem glagolu in taki ljudje hočejo soditi o našem jeziku! Nevednost o tem jih slepi, od todi sovraštvo in strastno zaničevanje vsega tega, kar jim ne gre v koš. Naši nasprotniki delajo na to, pripraviti sebi in naslednikom slovenska tla in iztrebiti slovenstvo na Koroškem, sedaj poglavitno na Štajerskem in v Primorju. Zato odrivajo slovenske profesorje na Štajerskem, slovenske učne moči in uradnike potiskajo na Kranjsko, na slovenskem Štajerskem pa jih nadomesté s tujei in inozemskimi „lačenbergerji“.

Vlada, v najtesnejši zvezi z mogočnim in zelo razširjenim birokratizmom, dela na to na vse kriplje. (Konec prih.)

Gospodarske stvari.

Kako mogoče slabo rastene rogove gove-dom pravilno vzravhati.

Vzame se ostrá steklovina od ubite steklene mlečne skledice in s to stekleno šibro se strže rog v tisto stran, v katero bi imel rasti tako globoko da postane rog na tem mestu celo mehek pa nikakor ne krvav. S tem je zdaj doseženo, da druga rogova stran, ki se je na nasprotni strani pustila, ostrgano stran v rasti preobladuje in rog začne na tisto stran se v rasti nagibati, na kateri se je s steklovino rog ostrgal. To se more večkrat ponoviti. Pravi se, da je tako ravnanje že večkrat najlepši uspeh imelo. Skušnja ne bode škodovala.

Kako pokončamo predenico po deteljiščih.

Predenica ima veliko strojne kisline v sebi. Ako se z raztoplino iz železnega vitriola polije, potem nastane strojno-kislo železo in predenica vsa očrni, njeno lakno se raztrga in predenica pogine. Zato pa zadostuje, ako se 10 delov železnega vitriola v 100 delih vode raztopi. S škropilnico ali pa ročno ali povrtno brizgalnico se ta raztoplina prav lahko in tanko pa po deteljišču razlije. Pravi se, da detelji ta tekočina čisto nič ne dela škode, marveč jo še pognoji in k uspešnejši rasti spodbuja. Pravijo, da se mora človek res čuditi, kake uspehe da ima ta priprosti pomoček. Zraven vsega drugega je še tudi lahko ga na vsak kraj spraviti, razdrobiti ga na več kosov, in se napravi brez velikih sitnob in tudi ne predrago. Uspeh njegov pa je skoz in skoz izvrsten.

Lan.

Po naših krajih se vse premalo te prekoristne rastline prideluje. Lan ima tudi v nrvnem oziru blagodejni vpliv na življenje naroda. Čila zemlja in vlažno podnebje so poglavitni pogoji uspešnega lanovega razvoja. Peščena ilovica, prstena ilasta peščenina s prepuščajočim spodnjim zemljiščem in posušeno ribniško zemljišče je najboljša zemlja za lan. Čista glina in suha peščenina pa niso za lan. Vročina, suša in pozni mraz — to so sovražniki te prekoristne rastline. Na hektaro gre 3—4,2 hektolitra semena, če se hoče dobro lakno pridelati.

Sejmovi. Dne 27. aprila v Dolu, pri sv. Juriju v Taboru in na Ščavnici, v Gotovljah, v Kostrivnici in v Vuzenici.

Dopisi.

Iz Ljutomera. (Nov župan.) Volilna vojska v Ljutomeru je končana s tem, da je g. Ivan Schwarz potem, ko se je poprejšnji župan gosp. Jožef Steyer temu častnemu mestu odpovedal, za župana izvoljen. Gosp. Ivan Schwarz dobil je pri volitvi 7 in slovenski kandidat gosp. Ivan Vaupotič 3 glase. Nova doba se toraj začne za Ljutomer. Novo izvoljeni župan je precej, ko je bil izvoljen svoj program s temi besedami naznanil: „Jaz sprejemem to mesto samo v interesu moje stranke in ne maram pri mojem malem obrtu nobenih žrtev za-se trpeti“. To so toraj za Ljutomer pomenljive besede. Novo izvoljeni župan po svojem namenu ni toraj župan občine, temveč svoje stranke; on hoče po takem le interese stranke, ne pa občine zastopati. Iz tega vzroka so udje občinskega odbora slov. stranke vložili pri občinskem predstojništvu dne 17. t. m. izjavo, da se gledé na to, po novem županu kot program izgovorjene besede pri svečani prisegi novega župana ne morejo vdeležiti in ob enem so terjali, da se ta izjava v navzočnosti c. kr. okrajnega glavarja, preden župan obljubo stori, prebere. Ako se je to zgodilo, še zdaj ne vemo. Iz tega vsega pa, dragi slov. volilci, sledi za nas to, da smo res tehtni vzrok imeli, potegovati se, da si slovenski občinski zastop priporimo in kolika sramota zadene toraj tiste, ki so nam onemogočili naš namen doseči. Toda kar se zdaj ni zgodilo, upamo, da se bo pa drugokrat zgodilo, ker je znano, da drevo nikoli z enim mahljejem ne pade.

Iz Središča. (Odgovor g. dopisniku iz Središča v števil. 14. „Slov. Gosp.“) Čitajoč Vaš odgovor na moje poprejšnje stvarne dopise, s katerimi sem omenjal brez vsake osebnosti le občne zadeve, se čudim, kako Vi hočete moje trditve oslabiti in uničiti, če se v odgovoru ne držite stvari, ampak se v Vaši jezi

vijete okoli moje osebe, kakor kača, ter bi me radi tu pa tam piknili. — Stvarne trditve zavračati z osebnimi napadi, z napadi, ki segajo le v privatno življenje, to ni možato. — Ne bojte se, da meni „novorojenemu“ Središčanu ne bi bile tukajšnje razmere znane; Vi mi sicer to iz tega vzroka odrekujete, ker ne hvalim vsega tega, kar je graje vredno. Naj bi pa jaz vse tisto hvalil, kar sem v mojih dopisih grajal, pa bi me Vi v deveto nebo povzdigovali. Vašo dovtipnost hočete pokazati s tem, da mi predbacivate blagor in gorjé. — Kar se prvega tiče so Središčani na moje blago in na moj blagor tako malo čakali, kakor na Vaše nauke; razloček je le ta, da vrli Središčani, hvala jim, pri meni pridno blago kupujejo mej tem, ko Vi pri njih za Vaše nauke in zvijače najdete le gluha ušesa. Da sem gorjé prinesel, tega ne tajim, in sicer gorjé omahljivcem in nemčurjem, in to gorjé bom rabil do zadnjega vzdihljeja. Vi mi želite, da bi jaz v prihodnje zvonec nosil; zakaj pa tega sebi ne privoščite, ki bi še za naprej tako radi zvonec nosili in ste temu že vajeni? — Moje vse trditve se Vam vidijo slabe, smešne in čudne, a ipak niti ne poskusite jih ovreči, ampak le kričite: Središčani pozor! Vaši žepi se bodo spraznili. — Če so moje trditve zares tako smešne in čudne, zakaj se neki bojite, da me ne bi razumni in previdni Središčani ubogali? Tudi Vi bi še se z vsemi mojimi trditvami sprijaznili, samo z eno ne: Hranilnice Bog ne daj! toda vzroki, ki ste jih proti hranilnici v boj postavili so ničevi. — Vi pravite, da ne bomo imeli denarjev za hranilnico, če bomo vse to zidali, kar jaz nasvetujem. Vprašam Vas, kje obstoji hranilnica, ki ne bi imela drugih vlog, kakor od svoje občine in od svojih občanov? — Mar dela n. pr. Ormoška hranilnica le izključljivo z denarjem občine in Ormoških mestjanov? Vi se bojite, da bi jaz ne prišel v upravni svet hranilnice; če sem jaz tak hudobnež, kakor me Vi opisujete, od kod neki potem to zaupanje, da bi bil jaz izvoljen v odbor hranilnice? Vi pravite, da bi jaz potem iz hranilnice peneze dobil, bojite pa se za varščino in redno plačevanje obresti. Ali pa Vam ni znano, da si nobeden dolžnik sam in brez dovoljenja odbora ne jemlje penez iz hranilnice, ter da jih dobi le proti osigurjeni varščini? Znano Vam menda tudi je, da hranilnične blagajnice nima samo eden odbornik v rokah. Če pa bi jaz redno obresti ne plačeval, storila bi hranilnica to, kar storé druge hranilnice proti zamudnim dolžnikom: tožila bi. Kje je tedaj tisti mlin, ki za me tako dobro melje? Tudi moje siromaštvo Vam je na poti in norčujete se iz njega, češ da peneze na posodo prosim. Gospodine! ne zavidam Vam bogastva in ne želim Vam, da bi Vas kedaj skrbi mučile, kje za to in ono plačilo penez vzeti. Je-li to kaj hudob-